

ISSN 2657-3326

MONITOR ASEAN

WRZESIEŃ 2019

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie. Monitor opracował Mateusz Chatys – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR ASEAN

WRZESIEŃ 2019

I. STOSUNKI CHINY-ASEAN

1 września: prezydent Filipin spotkał się z wiceprezydentem Chin w Guangdong. Rodrigo Duterte spotkał się z Wang Qishanem w Foshan. Politycy poruszyli podczas rozmowy tematy związane ze współpracą gospodarczą między państwami oraz możliwymi metodami dalszego wzmocnienia relacji dwustronnych. Na zakończenie spotkania wspólnie obejrzeli mecz pomiędzy reprezentacją Włoch i Filipin.

2 września: Chiny udzieliły poparcia dla wspólnego komunikatu birmańskiego rządu i grup rebelianckich. Rzecznik ministerstwa spraw zagranicznych Chin – Geng Shuang, poinformował o wynikach spotkania przedstawicieli rządu w Birmie oraz czterech grup etnicznych w Kengtung w stanie Shan. Uczestnicy spotkania podpisali porozumienie w sprawie wstrzymania ognia do 21 września. Chiński resort spraw zagranicznych w pełni poparł działania mające na celu ograniczenie przemocy na obszarach przygranicznych i wznowienie rozmów pokojowych.

4 września: Filipiny przyłączyły się do Chin w sprawie rewizji Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza. Minister spraw zagranicznych Filipin - Tedoro Locsin, poinformował, że Chiny wyraziły zgodę na zwracanie się z zapytaniem o pozwolenie wpłynięcia chińskich statków na filipińskie wody za każdy razem, kiedy zajdzie taka potrzeba. Biorąc pod uwagę fakt, że Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS) zezwala na „niewinne” naruszenie wód innych państw, a zarówno Filipiny jak i Chiny zgodziły się, że każde naruszenie wód innego państwa powinno być poprzedzone prośbą, świadczy o tym, iż obie strony sporu terytorialnego na Morzu Południowochińskim znalazły się w grupie państw oczekujących rewizji UNCLOS. Od czerwca 2016 roku, kiedy Duterte został prezydentem, ministerstwo spraw zagranicznych Filipin złożyło 63 dyplomatyczne protesty, noty lub werbalne protesty w sprawie naruszenia wód przed chińskie statki. Trzeba zwrócić uwagę, że statki innych państw, szczególnie Zachodnich potęg również wpływają na filipińskie wody, ale nie jest to kontrolowane w takim

WIETNAM NIE BĘDZIE WSPÓŁ- PRACOWAŁ Z HUAWEI PRZY 5G

Jeden z największych wietnamskich operatorów sieci komórkowej - Viettel Group dołącza do rosnącej liczby firm telekomunikacyjnych, które nie chcą współpracować z Huawei nad rozwojem infrastruktury sieci 5G w obawie przed zagrożeniem dla cyberbezpieczeństwa kraju ze strony chińskiej firmy.

samym stopniu, ponieważ wtargnięcia te odbywają się z reguły w ramach misji, mających na celu zapewnienie swobody żeglugi.

4 września: Filipiny nie zrezygnują z hazardu internetowego wbrew chińskim sugestiom.

Rodrigo Duterte podczas swojego wystąpienia dał do zrozumienia, że nie chce zdelegalizować hazardu internetowego w kraju. Jego zdaniem możliwość działania firm świadczących tego rodzaju usługi korzystnie wpływa na państwową gospodarkę, między innymi poprzez rosnącą cenę nieruchomości, a także większą ilość turystów. Chiny od jakiegoś czasu lobbują w regionie na rzecz delegalizacji hazardu internetowego, ponieważ jest on wykorzystywany do prania brudnych pieniędzy i innego rodzaju przestępczości transgranicznej. Kambodża jako jedno z pierwszych państw uwzględniła chińską prośbę, dlatego rozpoczęto przeciwdziałanie hazardowi internetowemu w tym kraju. Na chwilę obecną filipiński urząd zajmujący się wydawaniem licencji na świadczenie usług dotyczących internetowych gier hazardowych wydał 60 pozwoleń, ale tymczasowo wstrzymano ten proces na wniosek polityków, którzy oczekują ściślejszych kontroli podczas wydawania kolejnych licencji.

4 września: chińskie udziały w malezyjskich projektach infrastrukturalnych miały zrekomensować straty w funduszu 1MDB.

Były oficer specjalny - Amhari Effendi Nazaruddin, który pełnił swoją funkcję w czasie rządów Najiba Razaka, zeznał podczas przesłuchania w sprawie afery wokół państwowego funduszu inwestycyjnego 1MDB, że w 2016 roku został wysłany do Chin z tajną misją, mającą na celu uzgodnienie szczegółów potencjalnych inwestycji w Malezji. Działania te miały zapewnić dodatkowe źródło środków finansowych, które zostałyby wykorzystane do pokrycia braków w funduszu 1MDB. Część chińskich inwestycji zaakceptowanych przez Najiba Razaka została wstrzymana po objęciu władzy przez Mahathira Mohamada, który po rewizji podpisanych umów doszedł do wniosku, że nie były one korzystne dla państwa.

6 września: jeden z największych wietnamskich operatorów sieci komórkowej nie będzie współpracował z Huawei w kwestii 5G.

Viettel Group dołącza do rosnącej liczby firm telekomunikacyjnych, które nie chcą współpracować z Huawei nad rozwojem infrastruktury sieci 5G w obawie przed zagrożeniem dla cyberbezpieczeństwa kraju ze strony chińskiej firmy. Wietnamski operator w pracach nad budową sieci 5G będzie głównie polegał na sprzęcie dostarczanym przez fińską Nokię i szwedzkiego Ericssona. Pozostałe dwie sieci komórkowe, czyli Vinaphone i Mobifone, również wyraźnie dystansują się od Huawei. Pierwsza z nich zdecydowała się na zakup sprzętu pod rozwój 5G od firmy Nokia, natomiast druga intensywnie współpracuje z Samsung Electronics. Warto jednak podkreślić, że póki co żadna z nich nie wykluczyła Huawei z planów współpracy w przyszłości.

9 września: Chiny i ASEAN zacieśniają współpracę nad rozwojem sztucznej inteligencji.

W południowej prowincji Guangxi odbył się pierwszy szczyt Chiny-ASEAN poświęcony rozwojowi technologii cyfrowych ze szczególnym uwzględnieniem sztucznej inteligencji. Prowincja Guangxi posiadająca liczne połączenia morskie lądowe i lotnicze z państwami ASEAN ma pełnić funkcję platformy do współpracy wspólnie z firmą iFlytek, która prowadzi badania nad najbardziej zaawansowanymi technologiami. Wang Jingjing, pełniący funkcję dyrektora regionalnego firmy

zapowiedział budowę centrum językowego, które ułatwi wymianę wiedzy oraz doświadczeń pomiędzy naukowcami z Chin i ASEAN.

11 września: Chiny złożyły Filipinom ofertę w zamian za zignorowanie wyroku Trybunału Arbitrażowego. Rodrigo Duterte poinformował o propozycji złożonej przez Xi Jinpinga podczas jego ostatniej wizyty w Chinach. Prezydent ChRL zgodził się na udział we wspólnym wydobyciu gazu ze spornego obszaru na Morzu Południowochińskim, jeżeli Manila nie będzie więcej podnosić tematu korzystnego wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 roku. Współpraca miałaby przebiegać na warunkach korzystnych dla Filipin, które miałyby prawo do 60% wydobytego gazu, a pozostała część przypadłaby chińskim przedsiębiorcom. Na konferencji prasowej, przeprowadzonej po spotkaniu liderów obu państw, rzeczniczka chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych - Hua Chunying, nie odniosła się do szczegółów będących tematem rozmowy, ale podtrzymała ogólne stanowisko, iż współpraca przyniesie większe korzyści dla wszystkich zainteresowanych stron. Prezydent Duterte nie wygłosił do tej pory oficjalnego stanowiska w sprawie chińskiej propozycji. Natomiast filipiński minister spraw zagranicznych - Teodoro Locsin, w wywiadzie prasowym stwierdził, że nawet jeśli rząd zgodzi się na propozycję Pekinu, to w żadnym razie nie będzie to oznaczało zrzeczenia się praw do pozostałych złóż na spornym obszarze Morza Południowochińskiego, ponieważ nadal będzie obowiązywał korzystny wyrok trybunału, który jest prawnie wiążący w świetle praw międzynarodowego.

11 września: Filipiny zgodziły się na budowę wież telekomunikacyjnych przez chińską firmę. Filipińskie wojsko wydało oświadczenie z informacją o podpisaniu wstępnej umowy z konsorcjum Mislatel, kontrolowanym przez przedsiębiorcę chińskiego pochodzenia - Dennisa Uy, który utrzymuje bliskie kontakty z prezydentem Duterte. Dennis Uy posiada dwie spółki holdingowe, które nie mają doświadczenia w branży telekomunikacyjnej, ale intensywnie współpracuje z China Telecom. Chiński gigant telekomunikacyjny posiada pakiet 40% udziałów w jego spółkach, czyli maksymalną ilość, dozwoloną przez filipińskie prawo. W ubiegłym roku uzyskał trzecią w kraju licencję na świadczenie usług telekomunikacyjnych, dlatego było możliwe podpisanie wstępnego porozumienia z armią. Zapowiedź współpracy Filipińskich Sił Zbrojnych z Mislatel został szeroko skrytykowany przez specjalistów i opinię publiczną, w związku z podejrzeniem o działalność szpiegowską chińskich firm telekomunikacyjnych. Wojsko odpiesa zarzuty powołując się na zapis w umowie, dający gwarancję, że nowe instalacje i sprzęt nie zostaną wykorzystane do pozyskania informacji niejawnych. Ponadto zwrócono uwagę na fakt, że podobne umowy zostały podpisane również z filipińskimi firmami telekomunikacyjnymi, takimi jak Globe Telecom czy Philippine Long Distance Telephone (PLDT).

12 września: Tajlandia zakupiła statek desantowy od Chin. Admirał Chorchat Krathes przybył do Pekinu, gdzie wziął udział w ceremonii podpisania umowy na zakup nowego okrętu desantowego Typu 071E o wyporności 25 tys. ton. Za budowę jednostki będzie odpowiadała państwowa spółka China Shipbuilding Industry Corporation. Nie podano do wiadomości publicznej szczegółów umowy, ale według doniesień medialnych cena waha się między 130 a 200 mln USD, a konstrukcja zajmie trzy lata. Statek Typu 071E może zabrać na swój pokład 600-800 żołnierzy, łodzie desantowe lub poduszki, a także dysponuje hangarem dla czterech dużych

helikopterów plus dwoma lądowiskami na górnym pokładzie. Na chwilę obecną marynarka wojenna Tajlandii dysponuje tylko jednym statkiem desantowym HTMS Anghong produkcji singapurskiej, który został wprowadzony do służby w 2012 roku.

12 września: szef dyplomacji Malezji spotkał się z wiceprezydentem Chin. Saifuddin Abdullah i Wang Qishan spotkali się w Pekinie, gdzie omówili kierunki dalszej współpracy gospodarczej między państwami, ze szczególnym uwzględnieniem Pasa i Szlaku oraz promowania rozwoju stosunków ASEAN-Chiny. Minister spraw zagranicznych Malezji spotkał się także z członkiem Biura Politycznego Komitetu Centralnego KPCh – Yang Jiechi oraz Radcą Stanu i ministrem spraw zagranicznych ChRL – Wang Yi.

12 września: wiceprezydent Filipin skrytykowała chińską propozycję zignorowania wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze. Liderka opozycji i wiceprezydent - Leni Robredo, krytycznie odniosła się do sugestii Xi Jinpinga, żeby rząd w Manili nie powoływał się na korzystny wyrok z 2016 roku w sprawie chińskich roszczeń na Morzu Południowochińskim w zamian za wspólne wydobycie gazu ziemnego z Reed Bank, położonego w wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin. Wiceprezydent uznała za skandaliczne, że Rodrigo Duterte w ogóle rozważa przyjęcie chińskich warunków, ponieważ według rzecznika prezydenta – Salvadora Panelo, nadal nie podjęto decyzji w tej sprawie.

13 września: chińsko-malezyjski projekt budowy linii kolejowej zostanie wznowiony. Malezyjski szef dyplomacji - Saifuddin Abdullah, po spotkaniu ze swoim chińskim odpowiednikiem – Wang Yi, poinformował, że wszystkie nieścisłości związane z budową linii kolejowej na wschodnim wybrzeżu zostały wyjaśnione i będzie kontynuowany przy większym zaangażowaniu miejscowej ludności. Jednym z głównych powodów wstrzymania realizacji wspólnego projektu była zawyżona cen, została ona jednak obniżona po serii negocjacji z kwietnia bieżącego roku prawie o jedną trzecią do 10,5 mld USD. Budowa linii kolejowej wpisuje się w chińską inicjatywę Pasa i Szlaku, opartą w dużej mierze na projektach infrastrukturalnych.

14 września: Chiny zmusiły do opuszczenia amerykańskiego okrętu wojennego z wód wokół Wysp Paracelskich. Pod koniec 2017 roku Donald Trump ogłosił Chiny jako głównego rywala, co wpłynęło na zwiększenie liczby amerykańskich patroli w obszarze Morza Południowochińskiego, gdzie spór toczą Chiny i szereg państw z Azji Południowo-Wschodniej. Biorąc pod uwagę potencjał chińskiej floty i wzrost militaryzacji sztucznych wysp, to właśnie Stany Zjednoczone mogą realnie wpłynąć na ograniczenie ekspansji Pekinu w regionie na czym polegają państwa zaangażowane w spór z Chinami, takie jak Wietnam. Starszy pułkownik - Li Huamin, pełniący funkcję rzecznika prasowego południowego dowództwa Marynarki Wojennej Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, poinformował o wkroczeniu amerykańskiego niszczyciela rakietowego USS Wayne E. Meyer na wody wokół Wysp Paracelskich w ramach misji swobody żeglugi, bez zgody chińskiego rządu. Chińska flota zmusiła amerykańską jednostkę do opuszczenia wód wokół sztucznych wysp, na których znajdują się instalacje wojskowe. Dodał, że tego rodzaju działania są dowodem na brak poszanowania Waszyngtonu dla międzynarodowego prawa.

Z kolei komandor - Reann Mommsen, rzeczniczka VII floty marynarki wojennej USA poinformował, iż patrol wykonywany przez USS Wayne E. Meyer miał na celu zakwestionowanie chińskich roszczeń do tego terytorium i zwrócenie uwagi na inne państwa, takiej jak Brunei, Malezja, Filipiny, Tajwan i Wietnam, będące stronami w sporze.

14 września: Filipiny ostrzegają przed zagrożeniem dla operacji swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim ze stron Chin. Departament Obrony Narodowej Republiki Filipin wyraził zaniepokojenie przyszłością misji swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim ze względu na nieustającą militaryzację tego obszaru przez Chińską Republikę Ludową. Podsekretarz obrony - Cardozo Luna, wydał oświadczenie, w którym przedstawił swoje obawy o los patroli mających na celu zapewnienie swobody żeglugi na Morzu Filipińskim w pobliżu wysp kontrolowanych przez Chiny, jak również w przypadku kontynuacji operacji rekultywacyjnych, prowadzących do powstawania sztucznych wysp. Jest to odpowiedź na ostatnie doniesienia na temat możliwości rezygnacji przez rząd w Manili z powoływania się na orzeczenie Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 roku, zgodnie z którym chińskie roszczenia na Morzu Południowochińskim zostały uznane za bezzasadne. Do tej pory negocjacje z Chinami w sprawie sporu terytorialnego są prowadzone w ramach dwustronnego mechanizmu konsultacyjnego utworzonego po pierwszej wizycie Rodrigo Duterte w Pekinie w październiku 2016 roku. Mechanizm składa się z czterech grup zajmujących się sprawami dotyczącymi bezpieczeństwa, złóż surowców naturalnych, rybołówstwa i badań morskich, a także ochrony środowiska.

17 września: Chiny i Filipiny wyraziły chęć zacieśnienia współpracy poprzez inicjatywę Pasa i Szlaku. Członek Biura Politycznego Komitetu Centralnego KPCh i sekretarz Komitetu Miejskiego w Chongqing - Chen Min'er, spotkał się w Manili z prezydentem Rodrigo Duterte, aby omówić szczegóły intensyfikacji współpracy między stronami w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Chen Min'er wyraził gotowość na zwiększenie wymiany gospodarczej Chongqing z Filipinami, dlatego wziął również udział w forum handlowo-inwestycyjnym Filipiny-Chiny, gdzie spotkał się z Carlosem Dominguezem, zajmującym stanowisko ministra finansów.

17 września: w Guangxi odbyło się forum współpracy środowiskowej Chiny-ASEAN. W Nanningu zgromadziło się ponad 350 przedstawicieli z Chin i Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, żeby wziąć udział w forum, na którym poruszono tematy dotyczące promocji ochrony środowiska i ekologicznego rozwoju regionalnego, poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii, budowę eko-miast, a także zrównoważone zarządzanie ekosystemem morskim. Inicjatywa została zapoczątkowana w 2011 roku i poprzedza 16. edycję targów Chiny-ASEAN..

18 września: w Kambodży odbył się pierwszy program szkoleniowy regionu Lancang-Mekong na temat zarządzania projektami i rozwoju. Pierwsza edycja pięciodniowego programu szkoleniowego współpracy państw regionu Lancang-Mekong poświęconego sposobom zarządzania projektami i rozwoju kluczowych sektorów gospodarki została zrealizowana w Siem Reap. Wzięło w nim udział ponad 50 przedstawicieli państwowych z Chin, Birmy, Tajlandii, Laosu, Kambodży i Wietnamu. Współpraca w ramach regionu Lancang-Mekong została zainicjowana

w 2015 roku, żeby zapewnić platformę wymiany doświadczeń dla rozwoju społeczno-gospodarczego. W tym celu Chiny uruchomiły specjalny fundusz w 2016 roku o wartości 300 mln USD, który w ciągu pięciu lat ma zapewnić wsparcie finansowe dla małych i średnich przedsiębiorstw z państw regionu.

18 września: joint-venture Chin i Brunei podpisało umowę o współpracy z lokalnymi firmami petrochemicznymi. Przedstawiciele wspólnego przedsięwzięcia petrochemiczne pomiędzy Chinami a Brunei - Hengyi Industries Sdn Bhd, podpisali umowę z Brunei Shell Petroleum Company oraz Brunei Shell Marketing Company na dostawy ropy naftowej do Hengyi i sprzedaży paliwa na rynku Brunei. Hengyi Industries jest wspólnym przedsięwzięciem chińskiej grupy Zhejiang Hengyi i Damai Holdings, spółki w 100% zależnej od funduszu strategicznego kapitału rozwoju rządu Brunei. Firmy posiadają odpowiednio 70% i 30% udziałów w joint venture. Prezes Hengyi Industries poinformował, że część ropy potrzebnej do działalności przedsiębiorstwa będzie dostarczane przez Brunei Shell Petroleum Company, natomiast gotowe produkty w postaci benzyny, oleju napędowego i oleju do silników odrzutowych będą dostarczane do Brunei Shell Marketing Company. Hengyi będzie również ściśle współpracować z firmami wchodzącymi w skład Brunei Shell Joint Ventures w celu zapewnienia skutecznego łańcucha dostaw.

18 września: filipiński rząd zapewnił, że nie doszło do naruszenia bezpieczeństwa przez umowę telekomunikacyjną zawartą przez wojsko. Minister ds. komunikacji - Martin Andanar, wydał oświadczenie, w którym zapewnił opinię publiczną, że umowa podpisana przez siły zbrojne Filipin z Dito Telecommunity Corp. (znanym również jako konsorcjum Mislattel) na instalację w bazach wojskowych nowego sprzętu telekomunikacyjnego nie naruszyło regulacji w sprawie bezpieczeństwa kraju. Dito Telecommunity Corp. jest spółką joint venture kierowaną przez Dennisa Uya i China Telecom z siedzibą w Davao. Zaangażowanie w projekt China Telecom wzbudziło największe obawy ze względu na doniesienia o szpiegowskiej działalności chińskich firm telekomunikacyjnych. Minister Andanar zapewnił, iż spółka Dito została dokładnie sprawdzona przez ekspertów ds. bezpieczeństwa i technologii informatycznych, a wyniki kontroli nie wykazały żadnych nieprawidłowości. Rzecznik prezydenta Filipin - Salvador Panelo, zapewnił również o możliwości odstąpienia od umowy, jeżeli zaistnieją jakiegokolwiek przesłanki o zagrożeniu bezpieczeństwa narodowego, związanego z dostępem osób nieupoważnionych do informacji niejawnych.

19 września: Filipiny przygotowały raport poddający analizie aktywność chińskich statków w wyłącznej strefie ekonomicznej kraju. Według raportu Departamentu Obrony Narodowej aktywność chińskich statków rybackich, badawczych, wojskowych, a także tych należących do straży przybrzeżnej cały czas rośnie na przestrzeni ostatnich lat. Ponadto potwierdzone zostały doniesienia, mówiące, iż chińskie kutry rybackie nie tylko prowadzą połowy na zachodzie Morza Filipińskiego, ale są również wykorzystywane do prowadzenia obserwacji, misji poszukiwawczy i ratowniczych, a nawet do blokowania dostępu zagranicznym jednostkom czy zapewniania wsparcia marynarce wojennej i straży przybrzeżnej.

19 września: Chiny i Tajlandia wzmocnią współpracę między rządzącymi partiami. Szef Międzynarodowego Departamentu Komitetu Centralnego KPCh – Song Tao, spotkał się w Bangkoku z premierem Tajlandii - Prayut Chan-o-cha. Politycy rozmawiali między innymi na temat sposobów zwiększenia współpracy pomiędzy członkami głównych partii politycznych obu państw. Lepsza komunikacja na szczeblu partyjnym miałaby zaowocować wzmocnieniem stosunków dwustronnych zarówno w sferze gospodarczej jak i politycznej. Premier Tajlandii wyraził chęć kontynuacji dalszej współpracy z Chinami w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Docenił również wysiłek Pekinu na rzecz utrzymania wielostronnego systemu handlowego i stabilnej sytuacji w regionie.

20 września: Filipiny nie odniosą się do wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze na forum ONZ. Były minister spraw zagranicznych - Albert del Rosario, zasugerował, żeby rząd wykorzystał możliwość zabrania głosu przed Zgromadzeniem Ogólnym ONZ 28 września w Nowym Jorku do przytoczenia korzystnego orzeczenia trybunału z 2016 roku, w którym odrzucono chińskie roszczenia na Morzu Południowochińskim. W ten sposób - zdaniem byłego ministra - byłoby możliwe wywarcie większej presji na rządzie w Pekinie, żeby zaakceptował postanowienia wyroku oraz zwiększyłoby zainteresowanie innych państw sytuacją w regionie. Rzecznik prezydenta Filipin - Salvador Panelo, wyjaśnił, że rząd nie zamierza zastosować się do sugestii Alberta del Rosario, ponieważ mogłoby to negatywnie wpłynąć na przyjazne stosunki na linii Manila-Pekin. Dodał także, iż ONZ nie posiada żadnych narzędzi pozwalających wyegzekwować wyrok trybunału na Chinach, a co za tym idzie poruszanie tego tematu na forum ONZ może mieć tylko negatywne skutki. Obecny minister spraw zagranicznych - Teodoro Locsin Jr., również nie poparł propozycji Rosario, ponieważ jego zdaniem ONZ jest zdominowane przez państwa będące pod wpływem Chin.

20 września: chińska prowincja wzmocnia transgraniczną współpracę z Wietnamem. W stolicy prowincji Yunnan odbyło się trzydniowe sympozjum poświęcone wzmocnieniu współpracy rolniczej z czterema wietnamskimi prowincjami, położonymi na północy kraju. W wydarzeniu wzięło udział 50 ekspertów z obu państw, którzy wspólnie uczestniczyli w pracach nad nowym programem współpracy rolników i transgranicznego handlu produktami spożywczymi. Sympozja odbywają się co roku, zarówno w Chinach jak i Wietnamie, a pierwsze zorganizowano w 2017 roku.

24 września: Malezja rozpocznie test sieci 5G stworzonej wspólnie z Huawei. Malezyjski rząd poinformował o pierwszej demonstracji możliwości sieci 5G w przyszłym miesiącu, stworzonej we współpracy z chińskim gigantem telekomunikacyjnym – Huawei. Minister komunikacji i multimediiów - Gobind Singh Deo, zapowiedział, że na początku przyszłego roku sieć szybkiego Internetu ma działać w całym kraju, dzięki czemu Malezja stanie się liderem pod względem wdrożenia 5G na świecie. W przeciwieństwie do Stanów Zjednoczonych, Wietnamu i wielu innych państw malezyjski rząd nie podziela obaw odnośnie szpiegowskiej działalności Huawei. Zdecydowanie większą rolę odgrywa przystępna cena sprzętu produkowanego przez chińską firmę. Według badań przeprowadzonych przez lobbystyczną grupę GSMA do końca 2025 roku 20% komórkowych połączeń internetowych w Malezji będzie odbywało się przy wykorzystaniu

5G. Z kolei prognozy na ten sam okres na cały region Azji i Pacyfiku wynoszą 17%. Huawei ma już podpisane wstępne umowy odnośnie 5G z takimi malezyjskimi firmami jak Celcom Axiata, Telekom Malaysia i Maxis.

24 września: Chiny rozpoczną wydobycie gazu na Morzu Południowochińskim pod koniec 2021 roku. Dyrektor wykonawczy państwowej firmy wydobywczej China National Offshore Oil Corporation (CNOOC) poinformował, że najprawdopodobniej za dwa lata rozpoczęte zostanie wydobycie gazu ziemnego z pola głębinowego Lingshui 17-2. Pole o średniej głębokości 1450 metrów jest położone około 150 km na południowy wschód od miasta Sanya w prowincji Hainan. Średnia roczna produkcja gazu z pola Lingshui 17-2 jest szacowana na 3,2 mld m³, natomiast maksymalna na 3,39 mld m³, co będzie stanowiło około 2% całkowitej produkcji gazu ziemnego w Chinach. Prace nad tym projektem są już opóźnione o rok w porównaniu do pierwszych deklaracji przedstawicieli firmy CNOOC, ale proces wydobycia głębinowego jest bardzo skomplikowany, dlatego opóźnienia nie są niczym nadzwyczajnym w tego rodzaju planach. CNOOC realizuje już podobne projekty u wybrzeży Nigerii, Brazylii, a także w Zatoce Meksykańskiej.

25 września: Chiny rozmieściły głębinową platformę wiertniczą na Morzu Południowochińskim. Zgodnie z informacjami podanymi przez Centralną Komisję Spraw Politycznych i Prawnych za pośrednictwem ich konta w mediach społecznościowych najnowocześniejsza, chińska platforma wiertnicza Haiyang Shiyou 982 rozpoczęła pracę na Morzu Południowochińskim. Nie podano dokładnych informacji o jej lokalizacji, ale wiadomość o rozpoczęcia wydobycia przez nią surowców naturalnych z dna morza jest częścią propagandy z okazji zbliżających się obchodów 70. rocznicy utworzenia Chińskiej Republiki Ludowej. W ten sposób Chiny chcą zbudować swoją niezależność energetyczną w obliczu wojny handlowej ze Stanami Zjednoczonymi. Mimo doniesień o bogactwie złóż gazu ziemnego i ropy naftowej na dnie Morza Południowochińskiego, to sam proces wydobywczy jest niezwykle skomplikowany i trudny. Od 2010 roku China National Offshore Oil Corporation (CNOOC), jedna z największych firm naftowych w kraju, zatopiła ponad 50 odwiertów rozpoznawczych, dzięki czemu odkryto kilka głównych głębinowych złóż gazu na polach Dongfang 13-1, Dongfang 13-2, Lingshui 17-2 i Lingshui 25-1. Z kolei wydobycie gazu ziemnego z pola Yacheng 13-4, położonego około 72 km na południowy zachód od chińskiej prowincji Hainan, rozpoczęto już w 2012 roku. Aż 25% energii elektrycznej w Hongkongu było produkowane dzięki surowcom energetycznym z pola Yacheng 13-4, które były transportowane przy pomocy rurociągu o długości 778 km.

26 września: ambasador Chin na Filipinach odniósł się w swoim przemówieniu do sytuacji na Morzu Południowochińskim. W przemówieniu podczas obchodów 70. rocznicy założenia Chińskiej Republiki Ludowej w filipińskim mieście Makati, chiński ambasador - Zhao Jianhua, poruszył temat sytuacji na Morzu Południowochińskim. Podkreślił, że Chinom jak żadnemu innemu państwu zależy na stabilnej sytuacji w tym regionie. Powołał się na takie argumenty, iż ponad 60% chińskiego handlu zagranicznego i dostaw surowców energetycznych przebiega przez ten akwen, dlatego jakiegokolwiek działania zbrojne na tym obszarze nie leżą w interesie Chin. Ambasador stwierdził, że spór terytorialny między Chinami i Filipinami nie jest wynikiem sumy stosunków dwustronnych, ponieważ stronami są również inne państwa regionu, ale coraz

częściej dochodzi również do interwencji innych krajów, które nie są bezpośrednio zaangażowane w ten spór. Zwrócił też uwagę, że tylko dzięki takim inicjatywom jak dwustronny mechanizm konsultacyjny czy Wspólny Komitet Straży Przybrzeżnej będzie możliwe dojście do porozumienia i utrzymanie stabilności w regionie.

29 września: wietnamski minister spraw zagranicznych ostrzegł przed eskalacją konfliktu na Morzu Południowochińskim. Wicepremier i jednocześnie minister spraw zagranicznych - Pham Binh Minh, w swoim przemówieniu podczas 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku zaapelował o zachowanie powściągliwości w jednostronnych działaniach, które mogłyby skomplikować lub doprowadzić do eskalacji napięć na Morzu południowochińskim. Mimo tego, że minister nie wymienił żadnego z państw, to odniósł się do ostatnich incydentów z lipca bieżącego roku, w wyniku których naruszono suwerenność Wietnamu. Wzięły w nich udział chiński statek straży przybrzeżnej Haijing 35111, który wykonywał niebezpieczne manewry w pobliżu wietnamskich statków obsługujących japońską platformę wiertniczą Hakuryu-5, dzierżawioną przez rosyjską państwową firmę naftową Rosneft. i statek badawczy Haiyang Dizhi 8, który prowadził badania na obszarze, gdzie Wietnam przekazał licencję hiszpańskiej firmie Repsol na wydobycie surowców energetycznych w pobliżu spornych wysp w archipelagu Spratly.

II. POLITYKA W ASEAN

1 września: w Indonezji aresztowano kilkudziesięciu Papusów za udział w podpaleniu. Rzecznik policji - Ahmad Kamal poinformował o aresztowaniu w prowincji Papua 28 osób podejrzanych o niszczenie mienia w tym podpalenia budynków lokalnego parlamentu oraz oddziałów państwowej sieci telekomunikacyjnej w trakcie protestów przeciwko dyskryminacji Papusów w Indonezji. Część demonstrantów domaga się również referendum w sprawie niepodległości.

2 września: rozpoczęły się pierwsze wspólne manewry wojskowe USA-ASEAN. W tajskiej bazie marynarki wojennej w Sattahip rozpoczęły się ćwiczenia USA-ASEAN, w których wezmą udział 8 okrętów wojennych, 4 lotniskowce i ponad 1000 żołnierzy. Manewry obejmą swoim zasięgiem Zatokę Tajlandzką oraz Morze Południowochińskie zakończą się po pięciu dniach w Singapurze. Wspólne ćwiczenia z pewnością będą silnym sygnałem dla Chin, które na przestrzeni ostatnich miesięcy brały udział w licznych incydentach na Morzu Południowochińskim. Między innymi dlatego Stany Zjednoczone wysłały swój niszczyciel na patrol w odległości 12 mli morskich od sztucznych wysp będących pod kontrolą China. Ponadto dwa ciężkie bombowce B-52 i dwa samoloty myśliwskie F-15C zostały przekierowane do bazy sił powietrznych Andersen położonej na amerykańskim terytorium Guam w celu szkolenia w pobliżu Morza Południowochińskiego.

2 września: Korea Południowa i Tajlandia podpisały porozumienie z zakresu współpracy wywiadu wojskowego. Prezydent Korei Południowej - Moon Jae-in przyleciał do Bangkoku, gdzie wspólnie z premierem Tajlandii - Prayuth Chan-ocha podpisali protokół ustaleń w sprawie

współpracy pomiędzy agencjami wywiadu wojskowego. Jest to sygnał, że zaufanie między tymi państwami wzrosło w wystarczającym stopniu, żeby mogły się dzielić wrażliwymi informacjami. Nie bez znaczenia pozostaje jednak fakt, że w ostatnim czasie Korea Południowa zerwała podobną umowę z Japonią w odwecie za usunięcie przez rząd w Tokio Korei Południowej z listy zaufanych partnerów handlowych. Moon Jae-in oraz Prayuth Chan-ocha uzgodnili również szczegóły dotyczące czterech innych protokołów ustaleń, które uwzględniają rozwój inteligentnych miast i tzw. „Przemysłu 4.0”, edukacji, zarządzania zasobami wodnymi, a także infrastruktury kolejowej.

3 września: były wietnamski minister został oskarżony o przyjęcie łapówek w wysokości 3 mln USD. Nguyen Bac Son, który w latach 2011-2016 pełnił funkcję ministra ds. informacji został aresztowany w lutym pod zarzutem niewłaściwego zarządzania inwestycjami publicznymi. W trakcie policyjnego śledztwa zgromadzono dowody potwierdzające, iż przyjął łapówki o łącznej wartości 3 mln USD od państwowej firmy MobiFone, będącej trzecim największym w kraju operatorem telefonii komórkowej. Oprócz byłego ministra policja oskarżyła o łapówkarstwo 12 innych osób, wśród których znaleźli się przedstawiciele rządu oraz pracownicy MobiFone. Zgodnie z wietnamskim prawem, każdej osobie uznanej winną za przyjęcie łapówek w wysokości 1 mld dongów (43107 USD) grozi kara śmierci. Od dłuższego czasu rząd zapowiada prywatyzację firmy MobiFone, ale do tej pory nie poczyniono żadnych kroków w tym celu. W ubiegłym miesiącu zadeklarowano, iż do końca 2020 roku 50% udziałów w MobiFone zostanie udostępnione do sprzedaży.

3 września: prezydent Korei Południowej przybył z oficjalną wizytą do Birmy. Moon Jae-in w ramach swojej nowej polityki południowej („New Southern Policy”) odwiedził kolejne państwo Azji Południowo-Wschodniej. W stolicy państwa spotkał się z Radczynią Stanu - Aung San Suu Kyi oraz swoim odpowiednikiem U Win Myint. Przedstawiciele obu państw uzgodnili szczegóły flagowego projektu utworzenia kompleksu przemysłowego Korea Południowa-Birma, mającego na celu wzmocnienie gospodarczej współpracy bilateralnej. Zgodnie z założeniami, kompleks o wartości 110 mln USD ulokowany w Hlegu na północ od Rangun, przyciągnie inwestycje ponad 200 koreańskich firm, a zyski z podatków są szacowane na 10 mln USD rocznie. Prezydent Moon Jae-in wziął udział w inauguracji kompleksu przemysłowego oraz w ceremonii otwarcia Forum Współpracy Gospodarczej Birma-Korea Południowa w Rangun. Liderzy obu państw podpisali również pięć protokołów ustaleń dotyczących założenia w Birmie kompleksowego centrum usług dla koreańskich przedsiębiorców, współpracy z zakresu spedycji, modernizacji stoczni i zarządzania portami, a także współpracy naukowej oraz technologicznej, obejmującej swoim zasięgiem działalność startupów. Ponadto doszło do podpisania ramowej umowy poświęconej pożyczkom z Funduszu Współpracy Gospodarczej na rzecz Rozwoju na lata 2018-2022, w której Korea Południowa oferuje 100 mln USD na wsparcie rozwoju gospodarczego Birmy. Przed wizytą koreańskiego prezydenta media donosiły, że Birma stała się jednym z najpopularniejszych celów docelowych dla koreańskich firm. Między innymi dlatego w delegacji towarzyszącej Moon Jae-in’owi znaleźli się wysoko postawieni przedstawiciele siedmiu głównych banków z Korei Południowej (Korea Federation, Industrial Bank of Korea, Korea Export-Import Bank, Shinhan Bank, KB Kookmin Bank, KEB Hana Bank, Woori Financial Group).

4 września: Indonezja planuje przegląd podatków i nałożenie podatku VAT na firmy technologiczne. Minister finansów - Sri Mulyani Indrawati, poinformowała o przygotowaniach projektu ustawy, który nałoży na firmy technologiczne, takie jak Alphabet Inc, Google oraz Amazon podatek VAT (w przypadku większości towarów i usług wynosi on 10%), bez względu na to czy mają swoje oddziały w kraju czy też nie. Nowa ustawa będzie jednym z elementów szerszych reform podatkowych w Indonezji, ponieważ rząd będzie dążył do realizacji obietnic wyborczych prezydenta Joko Widodo. Zakładają one między innymi obniżenia podatku od osób prawnych z 25% do 20% od 2021 roku.

4 września: marynarki wojenne z Filipin, Wietnamu i Brunei przeprowadziły wspólne ćwiczenia w pobliżu Morza Południowochińskiego. Statki trzech państw zaangażowanych w spór terytorialny na Morzu Południowochińskim połączyły się w jedną grupę, w ramach której zrealizowały ćwiczenia wschodzące w skład wspólnych manewrów ASEAN-USA. Filipiński statek patrolowy BRP Ramon Alcaraz (PS-16) dołączył do statku patrolowego z Brunei klasy Darussalam w pobliżu Wysp Spratly, skąd wyruszyły na spotkanie z wietnamską korwetą HQ-18 na wodach przy wyspie Hon Khoai. Rzecznik grupy zadaniowej filipińskiej marynarki wojennej – porucznik Ryan Luna, poinformował, o wykonaniu przez okręty wspólnych ćwiczeń w trakcie podróży do głównego miejsca realizacji manewrów ASEAN-USA.

4 września: Tajlandia, Laos i Malezja będą kontynuowały integrację energetyczną. W ramach 37. spotkania ministrów ds. energetyki ASEAN, organizowanego przez Tajlandię podjęto decyzję o przedłużeniu o kolejne dwa lata projektu integracji energetycznej Laosu, Tajlandii i Malezji. Zgodnie z projektem umowy produkcja energii elektrycznej zostanie zwiększona ze 100 do 300 megawatów. Oficjalne podpisanie nowej umowy ma nastąpić jeszcze w 2019 roku, a dostawy energii powinny wzrosnąć od stycznia przyszłego roku. Swoje zainteresowanie dołączeniem do porozumienia wyraził Singapur, którego przedstawiciele będą prowadzić negocjacje w tej sprawie.

5 września: firma Grab zainwestuje w rozwój sztucznej inteligencji. Singapurska firma technologiczna, słynna głównie z usług transportowych planuje przeznaczyć 150 mln USD na badania nad sztuczną inteligencją, która pozwoli na powiększenie bazy użytkowników, a także ułatwi przeciwdziałanie oszustwom oraz pomoże rozwinąć wachlarz oferowanych usług. Przedsiębiorstwo podpisało w ubiegłym roku umowę o strategicznym partnerstwie z amerykańskim gigantem Microsoft, co z pewnością pozytywnie wpłynie na jakość przeprowadzanych badań. Nowe inwestycje są wynikiem szybkiego rozwoju konkurencyjnej firmy z Indonezji – Gojek, która zapowiedziała, że do końca roku powinna zebrać fundusze w wysokości 2,5 mld USD na poszerzenie swojej oferty o płatności mobilne i dostawy posiłków. Współzałożyciel Grab - Hooi Ling Tan, poinformował, iż według prognoz firma powinna zakończyć 2019 rok z zyskiem rzędu 2 mld USD.

5 września: Unia Europejska ostrzega Indonezję przed odwetem za cła na biopaliwa. Przedstawiciele Unii Europejskiej zakwestionowali plany indonezyjskiego rządu, który dąży do

nałożenia zwiększonych ceł na produkty mleczne z unijnych państw w odpowiedzi na ograniczenia nałożone na biopaliwa z oleju palmowego. Według europejskich specjalistów takie działania pogwałciłyby zasady ustanowione przez Światową Organizację Handlu. Na początku sierpnia bieżącego roku indonezyjski minister ds. handlu - Enggartiasto Lukita, zlecił pracownikom resortu opracowanie regulacji zwiększających cła na produkty mleczne z Europy do poziomu 20-25%. Dla porównania Unia Europejska wprowadzi cła na biopaliwo z Indonezji na poziomie 8-18%. Według szacunków Komisji Europejskiej rynek biopaliw w UE jest wart około 9 mld EURO rocznie, z czego import z Indonezji stanowi około 400 mln EURO. Z kolei według szacunków ministerstwa handlu Indonezji w 2018 roku import produktów mlecznych osiągnął wartość 1 mld USD, a największymi dostawcami są Australia, Nowa Zelandia, Stany Zjednoczone i Europa.

5 września: premierzy z Malezji i Indii spotkali się w Rosji. Na marginesie 4. Wschodniego Forum Ekonomicznego we Władystoku odbyło się spotkanie liderów Malezji i Indii. Narendra Modi oraz Mahathir Mohamad poruszyli między innymi temat ekstradycji kontrowersyjnego mużłmańskiego kaznodzieja - Zakira Naika, który zbiegł z Indii do Malezji. Według nieoficjalnych doniesień premier Malezji zgodził się na ekstradycję Naika, podejrzanego o przeprowadzenie zamachu terrorystycznego w piekarni Holey Artisan w Dhace w lipcu 2016 roku, po ustaleniu wszystkich szczegółów całego procesu. Oprócz kwestii dotyczących terroryzmu i bezpieczeństwa liderzy obu państw poruszyli również temat dysproporcji handlowej na korzyść Malezji. Premier Mohamad obiecał zmianę tej sytuacji poprzez zwiększenie importu towarów z Indii w najbliższym czasie.

6 września: polityczny aktywista z Laosu zaginął po ucieczce do Tajlandii. Grupy zajmujące się ochroną praw człowieka donoszą o zaginięciu działacza politycznego z Laosu, który w Tajlandii starał się o status uchodźcy przy wsparciu ONZ. Od Sayavong od 2017 roku czekał w Tajlandii na przeniesienie do kraju trzeciego, po tym jak Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców zarejestrował go jako osobę zagrożoną. Międzynarodowa Federacja Praw Człowieka (FIDH) wezwała władze Tajlandii do wszczęcia poszukiwań aktywisty, który po raz ostatni był widziany 26 sierpnia bieżącego roku. Zastępca rzecznika tajskiej policji - Krisana Pattanacharoen, potwierdził gotowość do rozpoczęcia śledztwa w tej sprawie. Od ubiegłego roku odnotowano co najmniej dziewięć przypadków zarzutów pod adresem rządów państw Azji Południowo-Wschodniej o oficjalne aresztowania uchodźców politycznych z innych krajów regionu lub współpracę w ich uprowadzeniu. Kilku tajskich działaczy na rzecz demokracji, którzy szukali schronienia w Laosie, zaginęło w ciągu ostatnich lat, a dwóch znaleziono martwych w rzece Mekong. Z kolei w styczniu wietnamski bloger - Duy Nhat, który złożył wniosek o nadanie statusu uchodźcy ONZ w Bangkoku, również zaginął i podejrzewa się, iż został uprowadzony i aresztowany.

9 września: Filipiny potwierdziły przypadki afrykańskiego pomoru świń w kraju. Minister rolnictwa - William Dar, poinformował o przypadkach śmiertelnych afrykańskiego pomoru świń. Dodał również, że prezydent Rodrigo Duterte powołał specjalną grupę zadaniową składającą się z żołnierzy i funkcjonariuszy policji, której zadaniem będzie przeciwdziałanie wybuchu epidemii.

Roczne dochody z hodowli wieprzowiny są szacowane na 5 mld USD, przy czym 65% stanowią małe, przydomowe gospodarstwa. Zwierzęta gospodarskie stanowią 17% całego sektora rolniczego Filipin, a tylko w 2018 roku wyprodukowano 2,3 mln ton wieprzowiny.

10 września: Filipiny i Singapur podpisały osiem protokołów ustaleń. Prezydent Singapuru - Halimah Yacob, wzięła udział w spotkaniu z prezydentem Rodrigo Duterte w Manili, podczas którego dokonano rewizji 50-letniej historii stosunków dyplomatycznych między państwami, a także współpracy gospodarczej. Singapur był w 2018 roku drugim największym źródłem inwestycji zagranicznych na Filipinach o łącznej wartości 407 mln USD, co stanowiło 11,8% wszystkich inwestycji. Ponadto jest siódmym największym partnerem handlowym Filipin, a wymiana dwustronna wyniosła w ostatnim roku 10,49 mld USD. Wizyta prezydent Yacob została zwieńczona podpisaniem ośmiu protokołów ustaleń dotyczących takich sektorów jak rolnictwo, edukacja i kultura czy finanse.

11 września: Filipiny nie pozwolą na śledztwo ONZ w sprawie wojny z narkotykami. Teodoro Locsin Jr. pełniący funkcje ministra spraw zagranicznych Filipin poinformował w wywiadzie prasowym, że rząd nie wyrazi zgody na to, aby śledczy ONZ przeprowadzili dochodzenie na temat trzyletniej operacji wymierzonej w przestępczość narkotykową w kraju. Zgodnie z oficjalnymi danymi w trakcie jej trwania zginęło 6,7 tys. osób, jednak ofiary to byli najczęściej handlarze narkotyków, którzy stawiali opór przy aresztowaniu. Grupy zajmujące się ochroną praw człowieka twierdzą, że ofiar śmiertelny było znacznie więcej niż wynika to z rządowych statystyk. Ponadto, ich zdaniem dużą część zabitych stanowią zwykli obywatele, a w stosunku do części zatrzymanych doszło do samosądów przeprowadzonych przez policjantów. Minister spraw zagranicznych twierdzi, że śledztwo nie ma najmniejszego sensu, ponieważ część pracowników ONZ już jest przekonana o winie rządu.

12 września: Trybunał Konstytucyjny Tajlandii odrzucił petycję przeciwko premierowi. Trybunał odrzucił petycję złożoną przez studenta Uniwersytetu Ramkhamhaeng - Panupong Churak, złożoną za pośrednictwem Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 20 sierpnia, w której zarzucał premierowi Prayuth'owi Chan-ocha, iż podczas składania przysięgi przed królem nie wypowiedział ostatniego zdania art. 161 ustawy zasadniczej, gdzie jest mowa o tym, iż zobowiązuje się do działania zgodnie z konstytucją. Pominięcie tego fragmentu przysięgi wywołało falę krytyki opozycji politycznej, ale król Maha Vajiralongkorn udzielił premierowi i jego gabinetowi pisemne poparcie. Trybunał Konstytucyjny odrzucił także skargę złożoną przez byłego członka rozwiązanej partii politycznej Thai Raksa Chart Party - Ruangkrui Leekitwattana, który oskarżył generała Prayuta o naruszenie ustawy zasadniczej, ponieważ nie określił źródeł finansowania projektów zawartych w programie rządu.

12 września: Kambodża i Laos zwiększą wysiłki na rzecz wytyczenia granic. Premier Laosu - Thongloun Sisoulith, spotkał się w stolicy Kambodży ze swoim odpowiednikiem Hun Senem, aby uzgodnić szczegóły dotyczące przebiegu granic obu państw. Kształt granic był powodem kilku incydentów, które doprowadziły do mobilizacji oddziałów wojska po obu stronach na ob-

szarach przygranicznych w sierpniu 2017 roku oraz w ubiegłym miesiącu bieżącego roku. Liderzy wypracowali oświadczenie, zgodnie z którym zobowiązują się do dokładnego wytyczenia i oznaczenia 86% linii granicznej oddzielającej oba państwa. Ponadto dwudniowa wizyta premiera Laosu została zwieńczona podpisaniem czterech umów na zakup energii elektrycznej przez Kambodżę, a także protokół ustaleń o współpracy z zakresu warunków zatrudnienia obcokrajowców.

13 września: Malezja pracuje nad długoterminowym planem rozwoju gospodarki. Ministerstwo gospodarki wydało oświadczenie o prowadzeniu prac nad kierunkami rozwoju gospodarki państwa do 2030 roku. W przyszłym miesiącu premier Mahathir Mohamad przedstawi plan budżetu na 2020 roku, który jest określany mianem „budżetu przygotowawczego” do 12. Planu Malezji, który rozpocznie się w 2021 roku.

16 września: minister spraw wewnętrznych Malezji złożył wizytę w Stanach Zjednoczonych. Tan Sri Muhyiddin Yassin poleciał do Waszyngtonu i Nowego Jorku w celu zacieśnienia współpracy ze Stanami Zjednoczonymi z zakresu bezpieczeństwa, szczególnie jeżeli chodzi o zagrożenia takie jak terroryzm, handel ludźmi czy nielegalna imigracja. Spotkał się między innymi z szefem Departamentu Bezpieczeństwa Krajowego - Kevinem McAleenanem, który zaprezentował mu Centrum Wykrywania Terrorystów (TSC). Oprócz tego przeprowadził konsultacje z Johnem Cottonem Richmondem, zajmującym się przeciwdziałaniem handlowi ludźmi, a także pracownikami takich agencji jak FBI czy CIA, z którymi często współpracują malezyjskie organy ścigania.

17 września: państwa Azji Południowo-Wschodniej zacieśniają współpracę z zakresu ochrony praw migrantów zarobkowych. W Kambodży odbyło się 5. spotkanie wysokich urzędników ds. zatrudnienia oraz zainaugurowana przez premiera Huns Sena 3. konferencja ministrów pracy z pięciu państw, tzn. z Kambodży, Laosu, Birmy, Tajlandii i Wietnamu. Tematem przewodnim tegorocznych spotkań była ochrona praw migrujących pracowników, zgodnie z konsensusem przyjętym przez ASEAN w 2017 roku. W tym celu spotkania i dyskusje przedstawicieli rządów wszystkich pięciu państw skupiały się na dalszym zacieśnianiu współpracy, dzieleniu się doświadczeniami oraz opracowaniu jednolitych mechanizmów zatrudniania.

17 września: przedstawiciele wojska wzięli udział w rozmowach pokojowych ze zbrojnymi ugrupowaniami mniejszości etnicznych w Birmie. W przeciwieństwie do sesji rozmów pokojowych z końca sierpnia bieżącego roku, we wrześniowych wzięło udział wojsko, co daje nadzieję na osiągnięcie trwałego porozumienia pomiędzy zwaśnionymi stronami i stabilizacji sytuacji zachodniej i północno-wschodniej Birmie, gdzie cały czas dochodzi do zbrojnych starć. Do rozmów zorganizowanych w Kengtung we wschodnim stanie Shan, zasiedli urzędnicy wojskowi z Centrum Narodowego Pokoju i Pojednania (NRPC), a także delegacje czterech organizacji zbrojnych (Armia Narodowego Sojuszu Demokratycznego Birmy, Arakańska Armia, Armia Niepodległości Kaczinu i Narodowa Armia Wyzwolenia Ta'ang) tworzących tzw. Sojusz Północny.

17 września: Indonezja zatwierdziła zmiany w funkcjonowaniu krajowej agencji antykorupcyjnej. Indonezyjski parlament w zadziwiająco szybkim tempie przegłosował wprowadzenie poprawek do ustawy z 2002 roku, regulującej funkcjonowanie Komisji ds. Zwalczania Korupcji (KPK). Do głównych zmian należy zaliczyć powołanie niezależnej rady nadzorczej, która będzie nadzorowała czynności prowadzone przez komisję, a także będzie decydowała o tym, kiedy można użyć w śledztwie podsłuchów. Jej członkowie będą jednak powołani przez prezydenta, a nie przez parlament, jak to było w pierwotnej wersji. Ponadto niezależni śledczy otrzymają status urzędnika państwowego i nie będą mogli być zatrudnieni w innych instytucjach rządowych. Prezydent Joko Widodo ma 30 dni na podpisanie ustawy wprowadzającej zmiany, ale nic nie wskazuje na to, żeby tego nie zrobił, ponieważ od samego początku wspierał zmiany w KPK. Część obywateli obawia się, że zmiany zamiast wzmocnić KPK, tylko ją osłabiają, przez co politycy będą mogli się czuć bezkarni. Było to szczególnie widoczne w dniu głosowania nad zmianami, ponieważ przez parlamentem zorganizowano kilka wieców pod hasłem „uratować KPK”.

20 września: prezydent Indonezji sprzeciwił się wprowadzeniu zmian do kodeksu karnego. Pod wpływem wyraźnego sprzeciwu społecznego wobec proponowanych zmian w kodeksie karnym, Joko Widodo wezwał członków Izby Reprezentantów do wstrzymania prac nad nowelizacją. Głosowanie w tej sprawie miało się odbyć podczas plenarnego posiedzenia zaplanowanego na 24 września. W swoim oświadczeniu prezydent stwierdził, że co najmniej 14 artykułów wymaga ponownego przeglądu przed podjęciem kolejnych kroków. Największe obawy budzą artykuły poświęcone uregulowaniu moralności, kryminalizacji, wspólnego mieszkania czy promocji antykoncepcji. Duża część społeczeństwa twierdzi, iż proponowane zmiany kodeksu karnego w obecnej formie doprowadzą do zagrożenia podstawowych praw obywatelskich.

21 września: wietnamski kuter rybacki wpłynął na malezyjskie wody bez zezwolenia. Zastępca dyrektora malezyjskiej agencji morskiej (MMEA) – admirał Ibrahim Mohamed, poinformował o interwencji statku MMEA wobec wietnamskiego kutra rybackiego, który wtargnął na malezyjskie wody w celu połowu ryb około 167 mil morskich na północny wschód od Tg Mat Amin w Terengganu. Wietnamski statek patrolowy próbował uniemożliwić zatrzymanie kutra rybackiego przedstawicieli MMEA, ale ostatecznie jednostka opuściła malezyjskie wody. Natomiast kuter rybacki z trzema członkami załogi został odholowany do portu w Kemaman. Malezyjska agencja morska poinformowała o całym zajściu ministerstwo spraw zagranicznych, a także skontaktowano się z wietnamskim doradcą ds. obrony w celu umówienia całej sytuacji.

21 września: Filipiny mogą wstrzymać negocjacje w sprawie pożyczek i grantów z państwami popierającymi wszczęcie śledztwa przez ONZ dotyczącego wojny z narkotykami. Islandia zainicjowała w lipcu głosowanie w sprawie przyjęcia rezolucji Rady Praw Człowieka ONZ, na mocy której grupa śledczych ma zbadać okoliczności filipińskiej kampanii przeciwko przestępczości narkotykowej, rozpoczętej przez Rodrigo Duterte zaraz po objęciu prezydentury, która w ciągu trzech lat pochłonęła kilka tysięcy ofiar śmiertelnych. Wśród państw, które poparły rezolucję znalazły się: Argentyna, Australia, Austria, Bahamy, Wielka Brytania, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Dania, Fidżi, Islandia, Włochy, Meksyk, Peru, Słowacja, Hiszpania, Ukraina

i Urugwaj. W ubiegłym miesiącu zostało wydane memorandum przez doradcę Duterte, na którym widniała adnotacja „z rozkazu prezydenta”, aby przerwać wszystkie oficjalne rozmowy na temat pomocy rozwojowej z krajami, które głosowały za przyjęciem rezolucji. Memorandum zostało przekazane szefom wszystkich agencji rządowych przez sekretarza wykonawczego Salvadora Medialdeę 27 sierpnia i opublikowano dokument na oficjalnej stronie internetowej Biura Celnego, ale kilka dni później zostało usunięte. Rzecznik prezydenta - Salvador Panelo, zaprzeczył doniesieniom o tym, iż to biuro prezydenta wydało memorandum. Dodał jednak, że Duterte rozważa zerwanie stosunków dyplomatycznych z Islandią. Nie jest znana dokładna kwota pożyczek i grantów, które zostałyby wstrzymane, gdyby jednak podjęto decyzję o wyegzekwowaniu memorandum, ale wśród państw, które poparły wszczęcie śledztwa w sprawie kampanii narkotykowej znajdują się członkowie UE oraz Australia, których udział w pomocy dla Filipin jest znaczący.

24 września: Singapur przedłużył pakt ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie udostępnienia swoich baz militarnych. Premier Lee Hsien Loong i prezydent USA Donald Trump podpisali przedłużenie umowy z 1990 roku, na mocy której amerykańscy żołnierze będą mogli korzystać z baz sił powietrznych i marynarki wojennej Singapuru do 2035 roku. W ten sposób państwo-miasto stało się głównym, amerykańskim sojusznikiem w Azji Południowo-Wschodniej. Świadczy o tym również fakt, że od 2013 roku Singapur rozpoczął rotacyjne przyjmowanie amerykańskich statków bojowych i zaawansowanych samolotów szpiegowskich P-8 Poseidon. Ponadto stał się głównym ośrodkiem logistycznym dla amerykańskiej marynarki wojennej, prowadzącej misję swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim. Zwłaszcza po tym jak władzę na Filipinach przejął Rodrigo Duterte, który ograniczył współpracę z USA na rzecz Chin. Nie znaczy to jednak, że Singapur wykluczył Chiny z grona państw, z którymi prowadzi współpracę militarną, bowiem w 2015 roku marynarki wojenne oby państw przeprowadziły wspólne ćwiczenia, a kolejne odbędą się w przyszłym roku.

25 września: premier Malezji skrytykował ONZ za brak reakcji na kryzys Rohingja w Birmie. W ramach 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku Mahathir Mohamad zwrócił uwagę na „ogłuszające milczenie” społeczności międzynarodowej w związku z prześladowaniem muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja w Birmie. Od 2017 roku ponad 1,2 mln przedstawicieli mniejszości uciekło do Bangladeszu, gdzie zdecydowana większość przebywa w obozie dla uchodźców w Koks Badżar. Wyraził wdzięczność dla premiera Bangladeszu - Sheikha Hasina Wazed, który jako jeden z nielicznych udzielił pomocy muzułmanom. Szef malezyjskiego rządu podkreślił również brak wystarczających działań birmańskich władz, które nie ukarały wszystkich winnych zbrodni popełnionych przeciwko Rohingja. Tylko siedmiu żołnierzy zostało skazanych na kary 10 lat pozbawienia wolności za zabicie dziesięciu przedstawicieli Rohingja w wiosce Inn Dinn. Wyrok został wydany w listopadzie 2018 roku i od tego czasu nie wyciągnięto żadnych innych konsekwencji przeciwko żołnierzom, którzy brali udział w morderstwach.

26 września: amerykańska ambasada ostrzegła Birmę przed potencjalnymi atakami terrorystycznymi. Na stronie internetowej ambasady Stanów Zjednoczonych w Birmie opublikowano

alert bezpieczeństwa ostrzegający przed możliwymi atakami terrorystycznymi w najbliższym czasie w trzech największych miastach w państwie: Naypyidaw, Rangun, Mandalaj. Nie podano dokładnych informacji jakiego rodzaju mogą to być ataki ani kto może za nimi stać. Jest to już drugi tego typu alert amerykańskiej ambasady dla Birmy w 2019 roku, ponieważ pierwszy został opublikowany w kwietniu.

26 września: Tajlandia zakupi amerykański sprzęt wojskowy. W ubiegłym miesiącu poinformowano o planach zakupu przez Tajlandię 70 amerykańskich transporterów opancerzonych Stryker za kwotę 120,84 mln USD (Stany Zjednoczone pierwszy raz udostępniły tego rodzaju sprzęt do sprzedaży zagranicznej). Tym razem rząd przygotowuje się do zakupu 8 lekkich śmigłowców bojowych AH-6i, produkowanych przez firmę Boeing o łącznej wartości 137,17 mln USD. Świadczy to o zwiększeniu zaufania Stanów Zjednoczonych do nowego rządu Tajlandii wybranego w pierwszych demokratycznych wyborach z marca bieżącego roku. Po zamachu stanu z 2014 roku Waszyngton wyraźnie ograniczył współpracę militarną z rządem w Bangkoku, ale ostatnie zmiany na wewnętrznej arenie politycznej doprowadziły do nowego otwarcia w stosunkach dwustronnych tych państw.

27 września: Stany Zjednoczone nie zezwolą na wjazd do kraju niektórym filipińskim urzędnikom. Amerykański senat przyjął poprawki do projektu ustawy o środkach budżetowych i operacjach zagranicznych na 2020 rok, zgodnie z którymi wszyscy filipińscy urzędnicy zaangażowani w aresztowanie senator Leili de Limy w 2017 roku zostaną objęci zakazem wjazdu na terytorium Stanów Zjednoczonych. Filipińska senator znana z ostrej krytyki polityki realizowanej przez prezydenta Rodrigo Duterte od dwóch lat przebywa w więzieniu pod zarzutami związanymi z przestępczością narkotykową. Sama Leila de Lima twierdzi, że zarzuty nie są prawdziwe a jej zatrzymanie ma na celu ograniczenie jej działalności politycznej. Strona filipińska uważa decyzję amerykańskiego senatu za ingerowanie w wewnętrzne sprawy państwa.

28 września: Birma zadeklarowała chęć repatriacji Rohingja z Bangladeszu. Podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku przedstawiciel rządu Birmy - Kyaw Tint Swe, poinformował o intensywnych pracach na rzecz repatriacji 740 tys. przedstawicieli muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja, którzy uciekli do Bangladeszu w sierpniu 2017 roku na skutek prześladowań przez wojsko. Podkreślił, że priorytetem rządu jest zapewnienie odpowiednich warunków do życia dla wszystkich, którzy wezmą udział w repatriacji, ale cały proces musi przebiegać zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez władze państwa. Zwrócił uwagę na fakt, iż Birma jest suwerennym państwem, a naciski społeczności międzynarodowej na rząd nie ułatwiają całej sytuacji. Kyaw Tint Swe poinformował, że każdy przesiedlony Rohingja po powrocie z Bangladeszu otrzyma dowód tożsamości z kartą potwierdzającą obywatelstwo, albo, dla tych, którzy się nie kwalifikują, krajowe karty weryfikacyjne w stylu „zielonej karty”. Jest to kwestia budząca najwięcej kontrowersji, ponieważ liderzy Rohingja przybywający w obozie dla uchodźców w Bangladeszu, nie chcą powrócić do Birmy, jeżeli nie zostanie im przyznane obywatelstwo. Z kolei rząd nie chce się podporządkować tym żądaniom, ponieważ ich zdaniem większość Rohingja to potomkowie bengalskich imigrantów.

29 września: Indonezja powołała trzy nowe wspólne dowództwa regionalne. Na mocy dekretu prezydenckiego z 2019 roku dowódca indonezyjskiego wojska - Hadi Tjahjono mianował w bazie sił powietrznych Halim Perdanakusuma we wschodniej Dżakarcie szefów nowych regionalnych dowództw regionalnych, które mają poprawić zdolność państwa do radzenia sobie z potencjalnymi kryzysami na całym archipelagu i służyć jako skuteczny środek odstraszający przed zagrożeniami bezpieczeństwa. Regionalne Dowództwo Obrony nr 1, dowodzone przez kontradmirała Yudo Margono, z siedzibą w Tanjung Pindang, będzie odpowiadało za nadzór Dżakarty, Jawy Zachodniej, Banten, Zachodniego oraz Środkowego Kalimantanu i wszystkie prowincje na Sumatrze. Regionalne Dowództwo Obrony nr 2, kierowane przez wicemarszałka Fadjara Prasetyo, ma swoją siedzibę w Balikpapan i będzie nadzorowało Wschodni, Południowy oraz Północny Kalimantan, Środkową i Wschodnią Jawę, Bali, Zachodni i Wschodni Nusa Tenggara, a także wszystkie prowincje na wyspie Sulawesi. Z kolei Regionalne Dowództwo Obrony nr 3, kierowane przez generała dywizji Ganipa Warsito, z siedzibą w Biak, będzie odpowiadało za Maluku, Papuę i Papuę Zachodnią. Utworzenie nowych dowództw, znanych jako kogabwilhan, które koordynują wszystkie rodzaje sił zbrojnych zwiększą elastyczność indonezyjskiej armii oraz umożliwią szybszą reakcję w przypadku sytuacji kryzysowych.

KOMENTARZ:

Mimo przyjaznych stosunków między prezydentem Duterte a chińskim liderem Xi Jinpingem Departament Obrony Narodowej Republiki Filipin wyraził zaniepokojenie przyszłością misji swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim ze względu na nieustającą militaryzację tego obszaru przez Chińską Republikę Ludową. Podsekretarz obrony - Cardozo Luna, wydał oświadczenie, w którym przedstawił swoje obawy o los patroli mających na celu zapewnienie swobody żeglugi na Morzu Filipińskim w pobliżu wysp kontrolowanych przez Chiny. Powodem do niepokoju jest także kontynuacja operacji rekultywacyjnych, prowadzących do powstawania sztucznych wysp. Reakcja podsekretarza jest odpowiedzią na ostatnie doniesienia o możliwości rezygnacji przez rząd w Manili z powoływania się na orzeczenie Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 roku, zgodnie z którym chińskie roszczenia na Morzu Południowochińskim zostały uznane za bezzasadne. Do tej pory negocjacje z Chinami w sprawie sporu terytorialnego są prowadzone w ramach dwustronnego mechanizmu konsultacyjnego utworzonego po pierwszej wizycie Rodrigo Duterte w Pekinie w październiku 2016 roku. Mechanizm składa się z czterech grup zajmujących się sprawami dotyczącymi bezpieczeństwa, złóż surowców naturalnych, rybołówstwa i badań morskich, a także ochrony środowiska. Jednak podczas ostatniej wizyty Duterte w Chinach, temat wyroku trybunału został poruszony w rozmowie z Xi Jinpingem. Co prawda prezydent ChRL kategorycznie odrzucił orzeczenie z 2016 roku, ale złożył propozycję wspólnego wydobycia surowców energetycznych z dna Morza Południowochińskiego w proporcjach korzystniejszych dla Filipin, pod warunkiem, że temat wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego już nigdy nie zostanie poruszony. Doniesienia o propozycji Xi Jinpinga spotkały się ostrą i stanowczą krytyką liderki opozycji i jednocześnie wiceprezydent Filipin - Leni Robredo. Za skandaliczne uznała również, że

Rodrigo Duterte w ogóle rozważa przyjęcie chińskich warunków, ponieważ według rzecznika prezydenta – Salvadora Panelo, nadal nie podjęto decyzji w tej sprawie. Można stwierdzić, iż strategia Pekinu już odniosła pierwszy sukces, ponieważ Filipiny nie zastosowały się do sugestii byłego ministra spraw zagranicznych - Alberta del Rosario, który zasugerował, żeby wykorzystać możliwość zabrania głosu podczas 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku do tego, aby zwrócić uwagę społeczności międzynarodowej na istnienie korzystnego dla Manili wyroku, którego postanowienia nie są respektowane przez Chiny. Rzecznik prezydenta Filipin - Salvador Panelo, wyjaśnił, że rząd nie zamierza zastosować się do sugestii Alberta del Rosario, ponieważ mogłoby to negatywnie wpłynąć na przyjazne stosunki na linii Manila-Pekin. Dodał także, iż ONZ nie posiada żadnych narzędzi pozwalających wyegzekwować wyrok trybunału na Chinach, a co za tym idzie poruszanie tego tematu na forum ONZ mogłoby mieć tylko i wyłącznie negatywne skutki dla Filipin. Obecnie urzędujący minister spraw zagranicznych - Teodoro Locsin Jr., również nie rekomendował sugestii Rosario, ponieważ jego zdaniem ONZ jest zdominowane przez państwa będące pod wpływem Chin, a co za tym idzie organizacja ta nie będzie w stanie wyrzucić skutecznej presji na władzach w Pekinie.

O kolejnych zagrożeniach dla przyszłości misji swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim informuje ostatni raport filipińskiego Departamentu Obrony Narodowej, z którego wynika, że aktywność chińskich statków rybackich, badawczych, wojskowych, a także tych należących do straży przybrzeżnej cały czas rośnie na przestrzeni ostatnich lat. Co więcej, potwierdzone zostały doniesienia o tym, iż chińskie kutry rybackie nie tylko prowadzą połowy na Morzu Południowochińskim, ale są również wykorzystywane do prowadzenia obserwacji, misji poszukiwawczy i ratowniczych, a nawet do blokowania dostępu zagranicznym jednostkom czy zapewniania wsparcia marynarce wojennej i straży przybrzeżnej. Często na ich pokładzie pracują zawodowi marynarze Marynarki Wojennej Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej ubrani jak cywile. Wykorzystanie kutrów rybackich operującej w ramach morskiej milicji, która najprawdopodobniej jest zarządzana oraz koordynowana przez chińskie wojsko jest częścią strategii mającej na celu zabezpieczenie swoich terytorialnych roszczeń, a także ograniczenie obecności na tym akwenie statków innych państw. Tylko w pierwszej połowie 2019 roku na zachodzie Morza Filipińskiego zauważono aktywność 322 różnych jednostek, będących najprawdopodobniej częścią chińskiej milicji. Zdecydowana większość, bo ponad 300 z nich zaobserwowano w okolicach wyspy Thitu, wchodzącej w skład archipelagu Wysp Spratly, a co najważniejsze, jednej z nielicznych kontrolowanych przez Filipiny z populacją wynoszącą około 200 osób, głównie cywilów. Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, iż prezydent Duterte twierdzi, że nie może powstrzymać Chińczyków przed połowami w wyłącznej strefie ekonomicznej kraju z powodu ustnej umowy z Xi Jinpingem, w której pozwala się Chinom na połowy na tym obszarze. Strefa jest naruszana też przez statki innych państw, ale zdecydowana większość pływa pod banderą ChRL. W 2018 roku łącznie około 560 statków wpłynęło na filipińskie wody i aż 434 z nich to były jednostki chińskie. Oprócz aktywności tzw. morskiej milicji nie można zapominać o tym, że statki wojskowe sensu stricto także są obecne na Morzu Południowochińskim. Zgodnie z raportem opracowanym przez Departament

Obrony Narodowej Filipin od stycznia do sierpnia 2019 roku na zachodzie Morza Filipińskiego pojawiło się 25 statków Marynarki Wojennej Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, wśród których znalazły się okręty szpiegowskie, desantowe, fregaty, niszczyciele oraz lotniskowiec - Liaoning (CV-16). Dzięki konsekwentnemu prowadzeniu obserwacji zauważono pewną tendencję, polegającym na tym, że chińskie okręty wojenne często przepływają przez Morze Celebes, zwłaszcza w okolicach cieśniny Balabac i kanału Sibutu. Ostatnią kategorią statków, naruszających filipińskie wody to statki badawcze. Ich aktywność wyraźnie wzrosła po doniesieniach o wyjątkowo bogatych złożach surowców na dnie Morza Południowochińskiego. Dlatego tutaj oprócz chińskich jednostek znajdują się również statki z Stanów Zjednoczonych, Niemiec, Japonii, Indonezji, Wielkiej Brytanii, Rosji, Panamy, Bahamów, Wysp Marshalla i Tajwanu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

